

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 387/2013-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. júla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., a. s., Ž., a sťažnosť Ing. P. B., B., zastúpených advokátom JUDr. M. O., Ž., ktorou namietajú porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Žilina č. k. 19 Cb 297/2009-411 z 21. septembra 2011, uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 13 Cob 448/2011 z 2. februára 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obdo 26/2012 z 29. januára 2013, a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť Ing. P. B. vedenú pod sp. zn. Rvp 15019/2013 a sťažnosť obchodnej spoločnosti P., a. s., vedenú pod sp. zn. Rvp 15020/2013 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 15019/2013.

2. Sťažnosti Ing. P. B. a obchodnej spoločnosti P., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. mája 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., a. s., Ž. (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 19 Cb 297/2009-411 z 21. septembra 2011, uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 13 Cob 448/2011 z 2. februára 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Obdo 26/2012 z 29. januára 2013, ktorá je ústavným súdom vedená pod sp. zn. Rvp 15020/2013 a ktorou žiada vydať tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa P., a. s., so sídlom Ž. na súdnu a inú právnu ochranu zaručené podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu v Žiline sp. zn. 19 Cb 297/2009 zo dňa 21. 09. 2011, uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 13 Cob 448/2011 zo dňa 02. 02. 2012 a uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Obdo 26/2012 zo dňa 29. 01. 2013 porušené bolo.

2. Uznesenie Okresného súdu v Žiline sp. zn. 19 Cb 297/2009 zo dňa 21. 09. 2011, uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 13 Cob 448/2011 zo dňa 02. 02. 2012 a uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Obdo 26/2012 zo dňa 29. 01. 2013 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

3. Okresný súd v Žiline, Krajský súd v Žiline a Najvyšší súd Slovenskej republiky sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť sťažovateľovi P., a. s., so sídlom Ž. do tridsať dní od právoplatnosti tohto nálezu trovy konania vo výške 331,15 EUR...“

Dňa 14. mája 2013 bola ústavnému súdu doručená sťažnosť Ing. P. B., B. (ďalej len „sťažovateľ v 2. rade“, spolu len „sťažovatelia“), ktorou namietal porušenie rovnakých

základných práv rovnakými rozhodnutiami súdov a žiadal vydať nález totožného znenia. Vec je ústavným súdom vedená pod sp. zn. Rvp 15019/2013.

Ako vyplynulo z oboch sťažností a ich príloh, sťažovateľ v 1. rade je ako žalovaný účastníkom konania vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 19 Cb 297/2009, v ktorom sa pôvodne iba proti nemu žalobou doručenou okresnému súdu 18. septembra 2009 domáhala spoločnosť E. so sídlom Holandské kráľovstvo (ďalej len „žalobca“), zaplatenia sumy 100 000 € s príslušenstvom. Na návrh žalobcu z 18. apríla 2011 okresný súd uznesením č. k. 19 Cb 297/2009-411 z 21. septembra 2011 pripustil vstup do konania sťažovateľa v 2. rade ako žalovaného v 2. rade a Ing. P. P. ako žalovaného v 3. rade.

Žalobca svoj návrh na pripustenie do konania sťažovateľa v 2. rade ako žalovaného v 2. rade a Ing. P. P. ako žalovaného v 3. rade odôvodnil tým, že predmetom konania je zaplatenie dojednanej odplaty za postúpenie pohľadávky (voči dlžníkovi T. M., a. s., z nevrátených pôžičiek) na základe zmluvy o postúpení pohľadávky uzatvorenej 2. apríla 2008 medzi žalobcom a štatutárnymi orgánmi sťažovateľa v 1. rade pri dojednaní odkladacej podmienky účinnosti zmluvy podľa § 64 ods. 2 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“). Zmluva o postúpení pohľadávky bola uzatvorená ešte pred vznikom sťažovateľa v 1. rade, avšak žalobca nemá možnosť zistiť, či sťažovateľ v 1. rade tento právny úkon štatutárnych orgánov schválil v zmysle § 64 ods. 1 Obchodného zákonníka. Sťažovateľ v 1. rade bol založený zakladateľskou zmluvou z 3. marca 2008 a do obchodného registra bol zapísaný 29. apríla 2008. Sťažovateľ v 2. rade a Ing. P. P. vystupovali ako osoby oprávnené konať v mene založenej spoločnosti. S poukazom na § 64 ods. 1 Obchodného zákonníka žalobca navrhol, aby okresný súd alternatívne podľa výsledku vykonaného dokazovania zaviazal na zaplatenie sťažovateľa v 1. rade a ak sa vykonaným dokazovaním preukáže, že sťažovateľ v 1. rade neschválil právny úkon sťažovateľa v 2. rade a Ing. P. P. ako osôb konajúcich v jeho mene pred jeho vznikom (t. j. uzatvorenie zmluvy o postúpení pohľadávky), navrhol, aby okresný súd vydal rozsudok, ktorým zaviazže na zaplatenie žalovanej sumy sťažovateľa v 2. rade a Ing. P. P. spoločne a nerozdielne.

Ako vyplýva z odôvodnenia uznesenia okresného súdu č. k. 19 Cb 297/2009-411 z 21. septembra 2011, okresný súd návrhu žalobcu podľa § 92 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) vyhovel s poukazom na to, že návrh žalobcu na pristúpenie ďalších žalovaných do sporového konania je procesnou dispozíciou, ktorá je výlučne v jeho rukách; obsahuje všetky predpísané procesné náležitosti pre takýto návrh a vyhovenie tomuto návrhu nie je ani v rozpore so zásadou hospodárnosti. Ako ďalej vyplýva z odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu, obsah podania žalobcu z 18. apríla 2011 vyhodnotil okresný súd tak, že žalobca nežiada vydanie alternatívneho rozhodnutia, ale rozhodnutia eventuálneho (ak súd nevyhoví žalobe žalobcu voči sťažovateľovi v 1. rade, teda primárnemu petitu žaloby, žalobca navrhuje zaviazať na plnenie sťažovateľa v 2. rade a Ing. P. P. spoločne a nerozdielne). Pretože nejde o kvalitatívnu ani kvantitatívnu zmenu pôvodnej žaloby žalobcom a ani o zmenu rozhodujúcich skutkových okolností, okresný súd dospel k názoru, že nejde o zmenu petitu, o ktorej by bolo potrebné rozhodovať.

Proti tomuto uzneseniu podali odvolanie sťažovatelia v 1. a 2. rade, pričom (zhodne) dôvodili tým, že nejde o eventuality petit, keďže nie je zachovaná totožnosť účastníkov na strane žalovaných, a nejde ani o druhovú odlišnosť žiadaných plnení. Postup žalobcu označili za špekulatívny a vyčítali okresnému súdu, že pred rozhodnutím si neustálil, či k schváleniu úkonu došlo, kedy sa tak stalo a kým bol úkon schválený. Okresný súd mal rozhodnúť aj o prípadnej zmene petitu, pretože za danej situácie, ak nadobudne uznesenie okresného súdu o pripustení vstupu do konania nových žalovaných právoplatnosť, v konaní sa žalobca naďalej domáha plnenia iba od sťažovateľa v 1. rade a vo vzťahu k ostatným žalovaným niet žiadneho petitu. Sťažovatelia v 1. a 2. rade navrhli napadnuté rozhodnutie okresného súdu zrušiť alebo zmeniť tak, že návrh žalobcu na pristúpenie nových žalovaných a na zmenu petitu sa zamietá.

Krajský súd uznesením sp. zn. 13 Cob 448/2011 z 2. februára 2012 odvolanie sťažovateľov odmietol podľa ustanovenia § 218 ods. 1 písm. b) OSP, pretože bolo podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený, a žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 13 Cob 448/2011 z 2. februára 2012 podali sťažovatelia v 1. a 2. rade dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnili tým, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 písm. f) OSP. Súd prvého stupňa i odvolací súd nesprávne vyhodnotili obsah a dôsledky návrhu žalobcu z 18. apríla 2011, čo má za následok absolútnu zmätočnosť vedenia konania a odňatie možnosti konať pred súdom. Okresný súd pochybil, ak nerozhodol o zmene petitu návrhu vo vzťahu k žalovaným, ktorých do konania pripustil. Sťažovatelia zdôraznili, že žalovaný nárok nemožno alternatívne ani eventuálne uplatniť proti iným subjektom, pokiaľ by žalovaný v 1. rade nebol pasívne legitimovaný. Za zmenu návrhu treba považovať aj procesný úkon, ktorým žalobca hoci požaduje rovnaké plnenie, tak následne činí na základe iných skutkových okolností, než tých, ktoré uviedol v žalobe (R 33/2009). Čo sa týka eventuálneho petitu, poukázali na judikát R 52/1999. Podľa dovolateľov je navyše otázne, či výsledky doterajšieho konania môžu byť podkladom na konanie o zmenenom návrhu.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Obdo 26/2012 z 29. januára 2013 dovolanie sťažovateľa v 1. a 2. rade odmietol podľa § 243b ods. 5 OSP v spojení s ustanovením § 218 ods. 1 písm. c) OSP ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

Sťažnosť doručení ústavnému súdu na porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu č. k. 19 Cb 297/2009-411 z 21. septembra 2011, uznesením krajského súdu sp. zn. 13 Cob 448/2011 z 2. februára 2012 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obdo 26/2012 z 29. januára 2013 odôvodnili obaja sťažovatelia zhodne tým, že tieto rozhodnutia sú arbitrárne, svojvoľné, popierajú zásady civilného procesu a sú zmätočné. Okresný súd sám aktívne modifikoval podanie žalobcu z 18. apríla 2011 „vyhodnotením“ jeho obsahu. Zaviedol tak inštitút „náhradného (eventuálneho) žalovaného“ pre prípad, že riadny žalovaný nie je v spore pasívne legitimovaný, hoci procesné právo nepripúšťa uplatňovať návrh voči žalovaným alternatívne alebo eventuálne a súčasne na základe iných skutkových dôvodov. Okresný súd úplne opomenul rozhodnúť o navrhovanej zmene petitu, avšak

de facto ju schválil v rámci uznesenia o pripustení ďalších žalovaných do konania. Navyše, na strane žalovaných by došlo k neprípustnej kumulácii samostatného a nerozlučného spoločenstva. Sťažovatelia ďalej zopakovali i ďalšie dôvody, pre ktoré podľa ich názoru došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom, tak ako ich uviedli už v odvolaní a dovolaní. Nerovnosť v prístupe k účastníkom zo strany všeobecných súdov sa prejavila v tom, že žalobcovi bolo umožnené postupom všeobecných súdov „vyhľadávanie žalovaného“ pre prípad, že by žalovaný v 1. rade nebol v spore pasívne legitimovaný. Pokiaľ krajský súd a najvyšší súd odmietli opravné prostriedky sťažovateľov, odmietli tým poskytnúť sťažovateľom ochranu a vecne preskúmať postup súdu, ktorý bol nezákonný a arbitrárny.

Ako vyplýva z uvedeného, obaja sťažovatelia podanými sťažnosťami namietajú porušenie rovnakých práv, ku ktorému malo dôjsť rovnakými rozhodnutiami všeobecných súdov a navyše z rovnakých dôvodov.

Podľa § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov. V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov. Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 15019/2013 a sp. zn. Rvp 15020/2013 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a taktiež prihliadajúc na totožnosť rozhodnutí všeobecných súdov, proti ktorým tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd, uplatniac citované právne normy, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia a obe sťažnosti spojil na spoločné konanie (ďalej len „sťažnosť“).

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ako vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovatelia sa sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to tak uznesením okresného súdu č. k. 19 Cb 297/2009-411 z 21. septembra 2011, uznesením krajského súdu sp. zn. 13 Cob 448/2011 z 2. februára 2012, ako aj uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obdo 26/2012 z 29. januára 2013. K porušeniu citovaných ustanovení ústavy a dohovoru vo vzťahu k sťažovateľom malo podľa ich presvedčenia dôjsť tým, že všetky označené rozhodnutia všeobecných súdov sú nedostatočne odôvodnené a arbitrárne.

Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti, ktorá smeruje voči uzneseniu okresného súdu č. k. 19 Cb 297/2009-411 z 21. septembra 2011.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto

sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tej časti sťažnosti sťažovateľov, ktorá smerovala voči uzneseniu okresného súdu č. k. 19 Cb 297/2009-411 z 21. septembra 2011, a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľmi uplatnených námietkach porušenia ich základných práv týmto rozhodnutím okresného súdu, pretože preskúmavanie jeho postupu zveruje Občiansky súdny poriadok v tomto prípade odvolaciemu súdu. Odvolací súd vo veci o podanom odvolaní sťažovateľov rozhodol uznesením sp. zn. 13 Cob 448/2011 z 2. februára 2012. Krajský súd ako súd odvolací bol súdom, ktorému patrí právomoc posúdiť, či odvolanie sťažovateľov bolo prípustné a dôvodné, a rozhodnúť o ňom.

Z tohto dôvodu musel ústavný súd odmietnuť tú časť sťažnosti sťažovateľov, ktorá smerovala proti uzneseniu okresného súdu č. k. 19 Cb 297/2009-411 z 21. septembra 2011.

Ústavný súd ďalej skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tej časti sťažnosti sťažovateľov, ktorá smerovala voči uzneseniu krajského súdu sp. zn.

13 Cob 448/2011 z 2. februára 2012 a uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obdo 26/2012 z 29. januára 2013. Ako vyplýva zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu, sťažovatelia tvrdili, že k porušeniu ich práv došlo oboma týmito rozhodnutiami.

Ústavný súd už v minulosti zaujal názor (napr. I. ÚS 358/09, III. ÚS 26/09, III. ÚS 109/2010, III. ÚS 114/2010, III. ÚS 199/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a (súbežne) podanej sťažnosti ústavnému súdu (majúc na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považuje za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54) za predpokladu, že je zachovaná vo vzťahu rozhodnutiu najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie odmietnuté.

Krajský súd v uznesení sp. zn. 13 Cob 448/2011 z 2. februára 2012 uviedol:

«Pre vyhodnotenie, či žalovaný v 1/ rade a v 2/ rade boli osobami oprávnenými na podanie odvolania, bolo určujúce, že pri napadnutom uznesení okresný súd postupoval podľa ust. § 92 ods. 1 O. s. p., podľa ktorého na návrh účastníka konania môže súd pripustiť, aby do konania vstúpil ďalší účastník. Súhlas toho, kto má takto do konania vstúpiť, je potrebný, ak má vystupovať na strane navrhovateľa.

Kto je oprávnený podať odvolanie, rieši ust. § 201 O. s. p. v spojení s ust. § 206 O. s. p.

Podľa § 201 veta prvá O. s. p. účastník konania môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje.

Kto je účastníkom konania upravujú ust. § 90, § 92, § 93, § 94 O. s. p.

Podľa ust. § 218 ods. 1 písm. b) O. s. p. do okruhu účastníkov, ktorí nie sú oprávnení na podanie odvolania, je potrebné zahrnúť aj toho účastníka, ktorému rozhodnutím súdu nebola spôsobená v jeho právach určitá ujma.

Dispozičná zásada, ktorá ovláda sporové konanie, výslovne zakladá žalobcovi právo výberu a určenia, proti komu svoj nárok uplatní. Pôvodne žalovaný a to v danom prípade

žalovaný v 1/ rade, ani ten, koho pristúpenie na strane žalovaného bolo pripustené, a to žalovaného v 2/ rade, však právo podať odvolanie nemajú, keďže s odkazom na ust. § 92 ods. 1 O. s. p. sa s takýmto návrhom nevyžaduje súhlas žalovaného. Odvolací súd poukazuje, že k takejto právnej situácii už bolo judikované rozhodnutie Rc 28/2000, rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 26. mája 1998, sp. zn. 3 Cdo 92/97, podľa ktorého právnej vety... „proti uzneseniu súdu o pripustení pristúpenia ďalšieho účastníka do konania na strane žalovaného je odvolanie zásadne prípustné. Môže ho podať žalobca, ktorý takýto návrh (na pristúpenie) nepodal, resp. ktorý s pristúpením do konania nesúhlasil, pokiaľ súd pristúpenie účastníka pripustil. Pôvodný žalovaný, ani ten, koho pristúpenie na strane žalovaného bolo pripustené, však právo podať odvolanie nemajú“.

Na základe vyššie uvedeného preto krajský súd odvolanie žalovaného v 1/ a v 2/ rade odmietol podľa ust. § 218 ods. 1 písm. b) O. s. p., pretože bolo podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený.

Pre úplnosť poukazuje krajský súd aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Obo 91/99 zo súdnej praxe, publikované pod č. 6/2000, ktoré sa rovnako zaoberalo výkladom ust. § 92 ods. 1 O. s. p. v rovine už odvolacieho konania, podľa ktorej sformulovanej právnej vety tohto rozhodnutia vyplýva... „ak má účastník, pristupujúci do konania, vystupovať na strane žalovaného, nemôže svojmu vstupu zabrániť ani svojim nesúhlasom, ani podaním odvolania“.

Na základe vyššie uvedených zhodnotení, pokiaľ došlo k odmietnutiu odvolania žalovaných v 1/ a v 2/ rade, tak krajský súd nemal priestor zaoberať sa odvolacími dôvodmi žalovaných v 1 / a v 2/ rade, ani v procesno-právnej rovine námietkami formulácie žalobného petitu, a ani vo vecno-právnej rovine. V konečnom dôsledku argumentácia žalovaných v 1/ a v 2/ rade vo vecno-právnej rovine bude riešená až v rámci meritórneho prejednávania veci pred okresným súdom, a preto ani z tohto dôvodu nebol daný priestor, aby sa krajský súd v tejto časti odvolacími dôvodmi žalovaných v 1/ a v 2/ rade zaoberal.»

Najvyšší súd uznesenie sp. zn. 2 Obdo 26/2012 z 29. januára 2013 odôvodnil takto:

„S prihliadnutím na obsah dovolania sa dovolací súd osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia dovolateľov, že im bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom, čo zakladá dovolací dôvod podľa § 237 písm. f/ O. s. p.

Vadou konania podľa uvedeného zákonného ustanovenia je taký závadný procesný postup, ktorým sa účastníkovi konania znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Ustanovenie § 237 písm. f/ O. s. p. odňatie možnosti konať pred súdom výslovne dáva do súvislosti s faktickou činnosťou súdu a nie s jeho právnym hodnotením, zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Napríklad môže ísť o právo predniesť (doplniť) svoje návrhy, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci.

V podanom dovolaní dovolateľa namietli, že súd prvého stupňa a odvolací súd, nesprávne vyhodnotili obsah a dôsledky návrhu žalobcu zo dňa 18. 04. 2011, čo má podľa nich za následok absolútnu zmätočnosť vedenia súdneho konania a odňatie možnosti konať pred súdom a nesprávne rozhodli, keď pripustili žalovaného 2/ a 3/ do konania.

K námietke nesprávne vyhodnoteného návrhu žalobcu z 18. 04. 2011 dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že každý úkon posudzuje súd podľa jeho obsahu. Úvahu súdu či uvedené podanie žalobcu je návrhom podľa ustanovenia § 95 O. s. p., a či výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe, súvisí s predbežným hodnotením dôkazov a je výsledkom vnútorného presvedčenia súdu a jeho myšlienkového postupu; správnosť tejto úvahy z hľadiska výskytu vady v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. dovolací súd nemôže prehodnocovať (rozhodnutie 49/2007 ZSP). Súčasne je potrebné poukázať na výlučné dispozičné právo žalobcu so žalobou, preto prípadný, vadný procesný postup súdu prvého stupňa súvisiaci s návrhom z 18. 04. 2011 sa dotýka procesných práv žalobcu, ktorému patrí právo namietať vadu konania.

Žalobca navrhol pripustiť, aby do konania pristúpili ďalší účastníci na strane žalovaného (č. l. 396), súd prvého stupňa preto rozhodol o takomto návrhu žalobcu v súlade s nižšie citovaným ustanovením § 92 ods. 1 O. s. p. Proti tomuto jeho rozhodnutiu podali žalovaní 1/ a 2/ odvolanie, ktoré odvolací súd odmietol (ust. § 218 ods. 1 písm. b/ O. s. p.).

Podľa ustanovenia § 92 ods. 1 O. s. p. môže súd na návrh účastníka pripustiť, aby do konania pristúpil ďalší účastník. Súhlas toho, kto má takto do konania vstúpiť, je potrebný, ak má vystupovať na strane navrhovateľa. Bez návrhu takéto pristúpenie ďalšej osoby nie je možné. Z dispozičnej zásady, ovládajúcej začatie sporového konania vyplýva, že pristúpenie

d'alšieho účastníka konania na strane odporcu môže navrhnúť len navrhovateľ. Odporca túto možnosť nemá. Návrhu, aby do konania pristúpil ďalší účastník na strane navrhovateľa, môže súd vyhovieť len vtedy, ak s týmto táto osoba vysloví súhlas, pretože nikto sa nemôže proti svojej vôli stať navrhovateľom. Súhlas toho, kto má vystupovať na strane odporcu, sa nevyžaduje, keďže odporca nemôže určovať okruh účastníkov konania. Povinnosťou súdu je rozhodnúť o takomto návrhu na pristúpenie ďalšieho účastníka do konania.

Otázku práva na odvolanie proti rozhodnutiu o pripustení pristúpenia ďalšieho účastníka na strane odporcu rieši rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. mája 1998, sp. zn. 3 Cdo 92/1997, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 28/2000 tak, že proti uzneseniu súdu o pripustení pristúpenia ďalšieho účastníka do konania na strane odporcu je odvolanie zásadne prípustné, pretože to zákon výslovne nevyučuje. K podaniu odvolania je subjektívne legitimovaný účastník, ale nie každý účastník môže podať odvolanie. Odvolanie nemôže podať ten účastník, ktorý sa po vyhlásení uznesenia tohto práva výslovne vzdal (§ 207 ods. 2 O. s. p.) a tiež ten, ktorému výrokom rozhodnutia nebola spôsobená určitá, i menej významná ujma na jeho právach. Môže ho podať navrhovateľ (žalobca), ktorý takýto návrh (na pristúpenie) nepodal, resp. ktorý s pristúpením do konania nesúhlasil, pokiaľ súd pristúpenie účastníka pripustil. Ani pôvodný odporca (žalovaný), ani ten, koho pristúpenie na strane odporcu bolo pripustené, právo podať odvolanie nemajú, lebo pôvodného odporcu sa rozhodnutie o pripustení ďalšieho účastníka na jeho strane netýka a žiadnemu z týchto účastníkov nebola výrokom spôsobená ujma na jeho právach. Od týchto záverov, z ktorých vychádzal aj odvolací súd, ako z odôvodnenia jeho uznesenia vyplýva, nemal dôvod sa ani v predmetnej veci dovolací súd odchýliť.

Keďže žalovaní 1/ a 2/ nemali právo podať odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa, ktorým pripustil pristúpenie ďalšieho účastníka do konania na strane žalovaného, odvolací súd tým, že odmietol ich odvolanie, neodňal žalovaným možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd dovolanie žalovaných 1/ a 2/ podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s ust. § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. odmietol ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na

odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.“

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia uznesenia krajského súdu a uznesenia najvyššieho súdu dospel vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľa o tom, že súdy dostatočne neodôvodnili svoje rozhodnutie, k záveru, že táto argumentácia v sťažnosti sťažovateľov neobstojí. Krajský súd i najvyšší súd dali jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré sťažovatelia v odvolaní a dovolaní nastolili, najmä podrobne odôvodnili, z akého dôvodu považovali odvolanie za podané podľa ustanovenia § 218 ods. 1 písm. b) OSP niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený, resp. dovolanie podľa § 243b ods. 5 OSP v spojení s ustanovením § 218 ods. 1 písm. c) OSP za dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Všeobecné súdy neponechali teda bez povšimnutia žiadny z argumentov sťažovateľov, ktoré majú pre vec podstatný význam. Odôvodnenie ich rozhodnutia preto splňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.

Sťažovatelia vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu i uzneseniu najvyššieho súdu ďalej tvrdili, že tieto sú založené na takom výklade a aplikácii dotknutých ustanovení, ktoré

popierajú ich účel a zmysel. Sťažovatelia videli porušenie nimi označených základných práv predovšetkým v tom, že postupom súdov im bola odňatá možnosť konať pred súdom, a najmä v tom, že rozhodnutie okresného súdu č. k. 19 Cb 297/2009-411 z 21. septembra 2011 o pripustení vstupu do konania sťažovateľa v 2. rade ako žalovaného v 2. rade poprelo účel a zmysel § 92 ods. 1 OSP, a to s ohľadom na skutočnosť, že podľa názoru sťažovateľov bol okresný súd povinný súčasne s rozhodnutím o pripustení vstupu do konania sťažovateľa v 2. rade ako žalovaného v 2. rade rozhodnutím pripustiť i zmenu petitu, resp. bez rozhodnutia o pripustení zmeny petitu nebolo možné rozhodnúť o pripustení vstupu do konania sťažovateľa v 2. rade ako žalovaného v 2. rade.

Ako vyplýva z odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obdo 26/2012 z 29. januára 2013, tento dospel k záveru, že dovolanie sťažovateľov nemožno meritórne prerokovať, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné [a neostalo iné, než dovolanie sťažovateľov odmietnuť podľa § 243b ods. 5 OSP v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP].

Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované, avšak tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. októbra 1998).

Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľov v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa.

V tomto prípade najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie sťažovateľov nemožno meritórne prerokovať, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je

prípustné – keďže sťažovatelia nemali právo podať odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa, ktorým pripustil prístupenie ďalšieho účastníka do konania na strane žalovaného, ani odvolací súd tým, že odmietol ich odvolanie, neodňal žalovaným možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP.

Z uvedeného je zrejmé, že riešenie otázky prípustnosti dovolania sa odvíja od vyriešenia otázky, či sťažovatelia boli osobami oprávnenými podať odvolanie proti uzneseniu okresného súdu.

Všeobecné súdy odôvodnili zápornú odpoveď na túto otázku ustálenou argumentáciou, ktorá sa odvíja od dôvodov rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 92/1997 z 26. mája 1998 uverejneného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 28/2000. Z tohto rozhodnutia vyplýva, že podať odvolanie proti uzneseniu súdu o pripustení prístupenia ďalšieho účastníka do konania na strane odporcu nemôže účastník, ktorému výrokom rozhodnutia nebola spôsobená určitá, i menej významná ujma na jeho právach. Ani pôvodný odporca (žalovaný), ani ten, koho prístupenie na strane odporcu bolo pripustené, právo podať odvolanie nemajú, lebo pôvodného odporcu sa rozhodnutie o pripustení ďalšieho účastníka na jeho strane netýka a žiadnemu z týchto účastníkov nebola výrokom spôsobená ujma na jeho právach.

Ústavný súd sa stotožňuje s týmto názorom všeobecných súdov a považuje ho za ústavne konformný aj preto, že rešpektuje základné zásady občianskeho súdneho konania vrátane princípu práva dispozície s vecou žalobcu. Aj ústavný súd považuje za nepochybne správny záver všeobecných súdov, v zmysle ktorého pristupujúci nový žalovaný do konania nemôže svojmu vstupu do konania zabrániť, rovnako ako to nemôže urobiť ani žalovaný, ktorý je ním na začiatku občianskeho súdneho konania.

Už len z týchto dôvodov je zrejmé, že sťažovateľmi označené základné práva rozhodnutím krajského súdu a najvyššieho súdu nemohli byť porušené a už len z týchto

dôvodov je namieste sťažnosť sťažovateľov odmietnuť podľa § 25 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Nad rámec uvedeného považuje ústavný súd za potrebné poukázať v zhode so záverom odôvodnenia uznesenia krajského súdu vo vzťahu k argumentácii sťažovateľov o potrebe vyriešenia otázky, čo má byť po právoplatnom pripustení vstupu do konania sťažovateľa v 2. rade ako žalovaného v 2. rade predmetom konania vo vzťahu k nemu, že táto otázka bude riešená až v rámci meritórneho prerokovania veci pred okresným súdom. V ďalšom priebehu konania pred okresným súdom bude okresný súd povinný pri rozhodovaní o žalobe žalobcu vysporiadať sa aj s uvedenou argumentáciou sťažovateľov.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júla 2013